

Plat nebo náhradní volno za práci ve svátek

Pokud případně výkon práce při školní akci na svátek,³⁴ poskytne zaměstnavatel náhradní volno v rozsahu práce konané ve svátek nejpozději do konce třetího kalendářního měsíce následujícího po této práci nebo v jinak dohodnuté době.

Je také možné se zaměstnancem dohodnout místo čerpání náhradního volna poskytnutí příplatku ve výši průměrného hodinového výdělku za hodinu práce ve svátek.³⁵

Příplatek za práci ve svátek se poskytuje ve výši 100 % průměrného hodinového výdělku.

Smluvní plat

V současné době může být u zaměstnanců zařazených do třinácté a vyšší platové třídy sjednán smluvní plat. Ve školství nejde o běžnou praxi, přesto může být s některými zaměstnanci dohodnut. Smluvní plat obsahuje pevnou měsíční částku, v níž jsou zohledněna všechna hlediska, podle nichž jsou stanoveny jednotlivé složky platu podle zákoníku práce.³⁶

K tomuto platu již zaměstnanci nepřísluší žádné složky platu kromě odměn a cílových odměn.³⁷

Za práci přesčas nebo za práci ve svátek však může být poskytnuto náhradní volno, neboť toto není složkou platu.³⁸

Možné řešení lyžařského výcviku z hlediska platových nároků (aplikace v základní škole)

Při pracovní cestě, kterou absolvuje učitel s dětmi, je potřebné určit, zda při ní bude učitel učit, nebo jestli bude vykonávat dohled. Např. výlet může být chápán jako dohled nad žáky po celou dobu, ve škole v přírodě a na lyžařském

³⁴ § 1 a 2 zákona č. 245/2000 Sb., o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu, v platném znění.

³⁵ § 135 odst. 2 a 3 zákona č. 262/2004 Sb., zákoník práce, v platném znění.

³⁶ § 122 odst. 2 tamtéž.

³⁷ § 134 a 134a tamtéž.

³⁸ GOGO VÁ, R., HŮRKA, P. a H. ÚLEHLOVÁ. *Pracovní doba podle zákoníku práce a dalších souvisejících právních předpisů*. 2. přepracované vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-759-1.

PRACOVNÍ CESTY VE ŠKOLSTVÍ V LABYRINTU PARAGRAFŮ

kurzu půjde o výkon práce učitele podle stanoveného úvazku. Kromě přímé pedagogické činnosti vykonává pedagog i práce související s touto činností, tedy i přípravu na vyučování. Jedou-li s jednou třídou základní školy o počtu 25 žáků dva učitelé (lektoři lyžování) a jeden vychovatel³⁹ od pondělí do soboty, může být jejich pracovní doba následující:

PŘÍKLAD

Možné rozvržení směn na týdenním lyžařském kurzu skupiny 25 žáků, přičemž se žáci rozdělují do družstev pouze na výuku, ostatní činnosti konají společně, dohled proto zajišťuje pouze jeden pedagog.

Odjezd v pondělí v 8 hodin, příjezd v sobotu ve 20 hodin.**Pondělí (odjezd v 8 hodin)**

Učitel A: dohled 8–13 hodin, výuka lyžování 14–15:30 hodin (2 vyučovací hodiny), dohled 15:30–17 hodin

Učitel A pracoval 8 hodin, nejedná se o rozdělenou směnu, neboť souvislé přerušení práce bylo menší než dvě hodiny.

Učitel B: dohled 13–14 hodin, výuka lyžování 14–15:30 hodin (2 vyučovací hodiny), příprava 15:30–17 hodin, dohled 17–21 hodin⁴⁰

Učitel B pracoval 8 hodin.

Vychovatel: dohled 21–22 hodin, noční práce 22–24 hodin

Úterý

Učitel A: dohled 8–9 hodin, výuka lyžování 9–12 (4 vyučovací hodiny), výuka 14–15:30 (2 vyučovací hodiny), dohled 15:30–19 hodin

Učitel A pracoval 9 hodin, práce přesčas je 1 hodina, jedná se o rozdělenou směnu.

Učitel B: výuka lyžování 9–12 hodin (4 vyučovací hodiny), dohled 12–14 hodin, výuka 14–15:30 hodin (2 vyučovací hodiny), příprava 15:30–16 hodin, dohled 19–21 hodin

Učitel B pracoval 9 hodin, práce přesčas je 1 hodina, jedná se o rozdělenou směnu.

Vychovatel: noční práce 0–6 hodin, dohled 6–8 hodin

Pokračuje další směna – dohled nad žáky 21–22 hodin, noční práce 22–24 hodin.

Vychovatel odpracoval ve směně z pondělí na úterý 11 hodin, práce přesčas je 3 hodiny, 8 hodin odpracoval v noci.

Středa

Učitel A: dohled 8–9 hodin, výuka lyžování 9–12 (4 vyučovací hodiny), výuka 14–15:30 (2 vyučovací hodiny), dohled 15:30–19 hodin

Učitel A pracoval 9 hodin, práce přesčas je 1 hodina, jedná se o rozdělenou směnu.

Učitel B: výuka lyžování 9–12 hodin (4 vyučovací hodiny), dohled 12–14 hodin, výuka 14–15:30 hodin (2 vyučovací hodiny), příprava 15:30–16 hodin, dohled 19–21 hodin

Učitel B pracoval 9 hodin, práce přesčas je 1 hodina, jedná se o dělenou směnu.

Vychovatel: noční práce 0–6 hodin, dohled 6–8 hodin

Pokračuje další směna – dohled nad žáky 21–22 hodin, noční práce 22–24 hodin.

³⁹ Pokud je adekvátně stanovena pracovní doba, je minimální počet tři pedagogové. Protože není splněna podmínka 30 žáků, není potřebná účast zdravotníka.

Vychovatel odpracoval ve směně z úterý na středu 11 hodin, práce přesčas je 3 hodiny, 8 hodin odpracoval v noci.

Čtvrtek (odpočinkový den)⁴¹

Učitel A: dohled 8–9 hodin, vycházka 9–12 hodin, dohled 12–14 hodin, aktivita 14–16 hodin

Učitel A pracoval 8 hodin.

Učitel B: příprava 13–14 hodin, aktivita 14–16 hodin, dohled při přednášce 16–18 hodin, dohled 18–21 hodin

Učitel B pracoval 8 hodin.

Vychovatel: noční práce 0–6 hodin, dohled 6–8 hodin

Pokračuje další směna – dohled nad žáky 21–22 hodin, noční práce 22–24 hodin.

Vychovatel odpracoval ve směně ze středy na čtvrtek 11 hodin, práce přesčas je 3 hodiny, 8 hodin odpracoval v noci.

Pátek

Učitel A: dohled 8–9 hodin, výuka lyžování 9–12 (4 vyučovací hodiny), výuka 14–15:30 (2 vyučovací hodiny), dohled 15:30–19 hodin

Učitel A pracoval 9 hodin, práce přesčas je 1 hodina, jedná se o rozdělenou směnu.

Učitel B: výuka lyžování 9–12 hodin (4 vyučovací hodiny), dohled 12–14 hodin, výuka 14–15:30 hodin (2 vyučovací hodiny), příprava 15:30–16 hodin, dohled 19–21 hodin

Učitel B pracoval 9 hodin, práce přesčas je 1 hodina, jedná se o rozdělenou směnu.

Vychovatel: noční práce 0–6 hodin, dohled 6–8 hodin

Pokračuje další směna dohled nad žáky 21–22 hodin, noční práce 22–24 hodin.

Vychovatel odpracoval ve směně z čtvrtka na pátek 11 hodin, práce přesčas je 3 hodiny, 8 hodin odpracoval v noci.

Sobota (příjezd ve 20 hodin)⁴²

Učitel A: dohled 8–9 hodin, výuka lyžování 9–12 (4 vyučovací hodiny), dohled 12–16 hodin

Učitel A pracoval 8 hodin – práce přesčas je 8 hodin, protože 40hodinová týdenní pracovní doba byla už splněna ve dnech pondělí až pátek, práce v sobotu je 8 hodin.

Učitel B: výuka lyžování 9–12 hodin (4 vyučovací hodiny), dohled 15–20 hodin

Učitel B pracoval 8 hodin – práce přesčas je 8 hodin, protože 40hodinová týdenní pracovní doba byla splněna ve dnech pondělí až pátek, práce v sobotu je 8 hodin, jedná se o dělenou směnu.

⁴⁰ Na další směnu může pedagog nastoupit v 9 hodin (§ 90 zákoníku práce stanoví, že nepřetržitý odpočinek mezi směnami musí být 12 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích, může být zkrácen při práci přesčas, další odpočinek však musí být prodloužen o dobu zkrácení tohoto odpočinku).

⁴¹ Metodický pokyn MŠMT č. j. 37014/2005-25 hovoří o půl dni volna, v němž nebude prováděn lyžařský výcvik, ale jiné aktivity. Vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, v platném znění, v § 8 jasně určuje třetí den, který musí být vyhrazen odpočinku, žádný půl den zde není vymezen.

⁴² Doba pobytu je stanovena s ohledem na nepřetržitý odpočinek, který je ve smyslu § 92 zákoníku práce 35 hodin. Pracovní směna v tomto případě začíná pedagogům následující pondělí v 7 hodin.

PRACOVNÍ CESTY VE ŠKOLSTVÍ V LABYRINTU PARAGRAFŮ

Vychovatel: noční práce 0–6 hodin, dohled 6–8 hodin
 Vychovatel odpracoval ve směně z pátku na sobotu 11 hodin, práce přesčas je 3 hodiny, 8 hodin odpracoval v noci, 8 odpracoval v sobotu.

Při rozvržení pracovní doby při jednotýdenní školní akci, která byla upravena podle parametrů zákoníku práce, vzniká navýšení platu v těchto složkách (příplatky se poskytují kumulativně):

Přesčasová práce včetně příplatku nebo poskytnutí náhradního volna (nutno stanovit, kdy byla vykonávána, liší se výše příplatku):

Učitel A: 11 hodin

Učitel B: 11 hodin

Vychovatel: 15 hodin

Noční práce:

Vychovatel: 40 hodin

Práce v sobotu a neděli:

Učitel A: 8 hodin

Učitel B: 8 hodin

Vychovatel: 8 hodin

Příplatek za rozdělenou směnu:

Učitel A: 3 směny

Učitel B: 4 směny

Příplatek za přímou pedagogickou činnost nad stanovený rozsah při úvazku učitele 22 hodin týdně:

Učitel A: 2 hodiny

Učitel B: 2 hodiny

Tento model je pouze ilustrativní. Vedoucí zaměstnanec,⁴³ který stanovuje podmínky pracovní cesty, musí pečlivě zvažovat všechna omezení, která zákoník práce přináší. Při delší pracovní cestě nebude splněn požadavek na nepřetržitý odpočinek, pokud nebude umožněn den odpočinku, který bude určen na následující den po návratu z pracovní cesty nebo v jejím průběhu.

Např. bude-li lyžařský kurz končit v neděli v 16 hodin, následující směnu může pedagog zahájit po 24hodinovém odpočinku v pondělí v 16 hodin, což bývá mimo jeho obvyklou pracovní dobu. Navíc nebude odpočinek zahrnut v týdnu 7 po sobě následujících kalendářních dnů. Povinných 70 hodin nepřetržitého odpočinku v době dvou týdnů bude dorovnáno následující víkend.

⁴³ § 11 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění.

1.4 Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr

Sjednání dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr s pedagogy je jedním z řešení personálního zajištění školní akce. Vždy se musí jednat o jiný druh práce, než je sjednán v pracovní smlouvě.

Za stejnou práci nebo za práci stejné hodnoty přísluší všem zaměstnancům u zaměstnavatele stejná mzda, plat nebo odměna z dohody.⁴⁴ Z tohoto ustanovení je zřejmé, že je potřebné velmi pečlivě zvážit, jakou výši odměny v dohodě o práci konané mimo pracovní poměr sjednáme.

Pokud je s učitelem dohodnutá práce vychovatele nebo zdravotníka např. na dohodu o provedení práce, jeho odměna by neměla být na hranici minimální mzdy, ale měla by vycházet z platového ohodnocení těchto profesí.

Určení odměn z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr by mělo být obsaženo ve vnitřním platovém předpisu zaměstnavatele, aby byly tyto odměny poskytnuty všem zaměstnancům ve stejné výši a aby bylo na první pohled zřejmé, že jsou v souladu s požadavky na rovné zacházení a odměňování.

Na práci konanou na základě dohod se vztahuje stejná právní úprava jako pro výkon práce v pracovním poměru. To však neplatí, pokud jde o:

- a) převedení na jinou práci a přeložení,
- b) dočasné přidělení,
- c) odstupné,
- d) pracovní dobu a dobu odpočinku, výkon práce však nesmí přesáhnout 12 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích,
- e) překážky na straně zaměstnavatele,
- a) dovolenou,
- g) skončení pracovního poměru,
- h) odměňování, s výjimkou minimální mzdy, a
- i) cestovní náhrady.⁴⁵

Z tohoto ustanovení zákoníku práce vyplývá, že není potřebné stanovit pracovní dobu, ale délka směny a délka odpočinku mezi směnami zůstává zachována. Také cestovní náhrady nemusí organizace poskytovat.

Je však možné, v případě pracovní cesty s dětmi nebo žáky přímo žádoucí, v dohodě sjednat rozvržení pracovní doby, práci v noci, odpočinek v týdnu,

⁴⁴ § 110 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění.

⁴⁵ § 77 odst. 2 tamtéž.

PRACOVNÍ CESTY VE ŠKOLSTVÍ V LABYRINTU PARAGRAFŮ

dovolenou, svátky i cestovní náhrady. Nelze sjednat práci přesčas. Pro účely pracovních cest ve školství jsou možnosti dalšího sjednání velmi důležité, hlavně v kategorii rozvržení pracovní doby.

Co se týče cestovních náhrad, je možné je v dohodě o práci konané mimo pracovní poměr sjednat včetně sjednání místa pravidelného pracoviště.⁴⁶ Záleží na posouzení možností organizace. U dohody o provedení práce má zaměstnanec právo na cestovní náhrady, pokud byly sjednány, i když nebylo sjednáno pravidelné pracoviště. Pokud u dohod cestovní náhrady sjednáme, musí být poskytnuty v plném rozsahu; dohoda se zaměstnancem o poskytnutí jen některých není možná.

Dohoda o provedení práce

Rozsah hodin, na něž se dohoda o provedení práce uzavírá, nesmí být větší než 300 hodin v kalendářním roce.⁴⁷

Je potřebné sledovat tento limit u všech dohod o provedení práce dohromady u jednoho zaměstnavatele. Dohoda o provedení práce může být sjednaná na dobu určitou i neurčitou.

Dohoda o provedení práce by měla při školní akci podrobně vymezovat dobu, na niž se uzavírá, určení práce, rozvržení pracovní doby, stanovení místa (zpravidla místo konání školní akce) a předpokládaný rozsah pracovních hodin. Je též nutné v dohodě sjednat výši odměny a podmínky jejího poskytování.⁴⁸

Z odměny za dohodu o provedení práce vzniká účast na nemocenském pojištění až v měsíci, v němž byla odměna z dohody vyšší než 10 000 Kč.⁴⁹ Toto platí pro součet částek, které jsou v daném měsíci vyplaceny ze všech dohod, které jsou u jednoho zaměstnavatele sjednány. Zákonné odvody z rozhodného příjmu je povinen v tomto případě odvést i zaměstnavatel.

Dohoda o pracovní činnosti

Dohodu o pracovní činnosti lze uzavřít nejvýše do poloviny stanovené týdenní pracovní doby v průměru trvání této dohody, nejvýše však 52 týdnů po sobě jdoucích.⁵⁰

⁴⁶ § 155 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění.

⁴⁷ § 75 tamtéž.

⁴⁸ § 138 tamtéž.

⁴⁹ § 7a zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění.

⁵⁰ § 76 odst. 2 a 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění.

Opět může být uzavřena na dobu určitou nebo neurčitou. Při 40hodinové pracovní době by neměla práce sjednaná na dohodu o pracovní činnosti překročit 20 hodin denně. Dodržování tohoto ustanovení se však posuzuje za období, na něž byla dohoda uzavřena, nejdéle však za období 52 týdnů. V dohodě o pracovní činnosti musí být uvedeny sjednané práce, sjednaný rozsah pracovní doby a doba, na kterou se dohoda uzavírá.⁵¹

1.5 Zotavovací akce a specifické postavení zdravotníka

Zotavovací akcí je organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popřípadě i získat specifické znalosti nebo dovednosti.⁵²

Ačkoli zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění, dále nevymezuje podmínky školních akcí, uvádí termín škola v přírodě, který není v legislativě více určen. Záleží pouze na škole, jak bude školu v přírodě specifikovat. Metodický pokyn MŠMT č. j. 37014/2005-25, který má závaznost pouze pro školy zřizované MŠMT, ale jímž se mohou řídit i ostatní školy a školská zařízení, se o zákon č. 258/2000 Sb. opírá, a to v určení zdravotníka na lyžařském kurzu, kde je 30 a více dětí.⁵³ Z tohoto lze vyvodit, že na školní akce se vztahují parametry zotavovací akce vymezené ve výše uvedeném zákoně jako na nejnutnější určení podmínek.

Pozice zdravotníka je s ohledem na stanovení pracovní doby velmi obtížná. Zákon č. 258/2000 Sb., v platném znění určuje, že základní nebo mateřská škola, které vysílají děti na školu v přírodě, a pořádající osoba jsou povinny zajistit dosažitelnost zdravotníka 24 hodin denně po celou dobu konání zotavovací akce nebo školy v přírodě.⁵⁴

Pracovní doba žádného zaměstnance v pracovněprávním vztahu (v pracovním poměru nebo na dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr) nemůže být 24 hodin denně. Po novele zákoníku práce platné od 1. 1. 2012 už není možné, aby zaměstnanec na základě dohody se zaměstnavatelem mohl držet mimo svůj rozvrh směn pracovní pohotovost na svém pracovišti a do pracovní

⁵¹ § 76 odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění.

⁵² Hlava II, § 8 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění.

⁵³ Článek č. 15, odst. 7 Metodického pokynu zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č. j. 37 014/2005-25.

⁵⁴ Hlava II, § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění.